

Sprawozdanie Wydziału krajowego

o zmianach Statutu krajowego i Sejmowej Ordynacyi wyborczej
z 26. Lutego 1861. roku.

Wysoki Sejmie!

Już podczas pierwszej sesyi Sejmu krajowego galicyjskiego w 1861. r. okazały się wnioski i petycje o zmianę Statutu krajowego i Sejmowej Ordynacyi wyborczej, celem zaprowadzenia odpowiedniejszego interesom kraju składu Reprezentacyi krajowej, i tak: użalali się dzierżawcy większych majątności z różnych okolic kraju, w podaniach zbiorowych, na wykluczenie ich od udziału w wyborach i od prawa obieralności;— w tym samym duchu użalali się księża wikaryusze, w ogóle księża obu obrządków, nie mający jurysdykcyi samoistnej; — wytykano także wadliwość zastosowania do wyborów Sejmowych Ustawy gminnej z 1849 r., obcej zupełnie naszemu krajowi. Miasto Śniatyn domagało się prawa wyboru własnego posła; a kilkanastu posłów postawiło wniosek, ażeby Biskup krakowski zaliczonym był do składu Reprezentacyi krajowej.

Jakoż uchwałą Sejmową z 25. kwietnia 1861. r. otrzymał Wydział krajowy polecenie przedłożenia na najbliższem zebraniu Sejmu krajowego wniosków względem zmian odpowiednich Statutu krajowego i Sejmowej Ordynacyi wyborczej.

Wydział krajowy nie wywiązał się z polecenia tego na zebraniu Sejmu krajowego w 1863. r., a to z powodu, iż uzasadnioną miał nadzieję, że podczas owej sesyi Sejmowej przyjdzie do skutku Ustawa gminna, która będzie musiała wpłynąć na wnioski pod względem zmian co do składu Sejmu krajowego i Sejmowej Ordynacyi wyborczej.

Tymczasem wniosły w 1863. r. znów miasta Bochnia i Myślenice petycje, — pierwsze o prawo wyboru swego własnego posła na Sejm krajowy, — drugie o wyłączenie z okręgów wyborczych włościańskich, i o połączenie kilku miast w osobny okrąg wyborczy z prawem wybierania osobnego posła.

W skutek tych petycyj polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu Uchwałą z 27. Stycznia 1863 roku, ażeby, nie czekając na uchwalenie i wprowadzenie w życie Ustawy gminnej, przedłożył Sejmowi projekt do wniosku względem zmiany Ustaw zasadniczych, o ile takowe Reprezentacyi miast na Sejmie krajowym dotyczą, a to w celu, ażeby miasta w Sejmie liczniej były reprezentowane.

Po zapadnięciu tej uchwały nadeszły jeszcze petycje miast: Zaleszczyki, Kenty i Wadowice o oddzielenie ich od Gmin wiejskich przy wyborach poselskich.

Jednakże odroczone niebawem posiedzenia, i zamknięto sesyę Sejmową z 1863. r. niespodziewanie.

Przed otwarciem terazniejszej sesyi Sejmowej podało miasto Sanok do Wydziału krajowego prośbę o wyjednanie mu prawa wybierania posła własnego, a miasteczko Rozwadów o prawo wybierania posła w połączeniu z kilku innymi miasteczkami.

W pierwszych zaraz tygodniach terazniejszej sesyi Sejmowej nadeszły liczne podania miast i miasteczek, domagających się większego uwzględnienia przy wyborach posłów do Sejmu krajowego, a wedle treści tych, przez miasta i miasteczka wniesionych petycyj, można żądania w tychże wyrażone podzielić na następujące kategorye. I tak petycyonują:

1) o wyłączenie przy wyborach z Gmin wiejskich, i o prawo do wyboru własnych posłów w połączeniu z innymi miastami lub miasteczkami: Rozwadów, Sieniawa, Mościska, Grybów, Dobczyce, Brzozów, Sucha, Myślenice, Radymno, Niżankowice, Krakowiec, Dobromil, Kalusz, Jordauów, Stary-Sambor, Sądowa-Wisznia, Sokal, Husaków;

2) o przyznanie prawa do wyboru własnego posła: Bolechów, Jaworów, Krosno, Stary-Sącz, Gródek, Mikołajów, Gorlice, Sanok, Wieliczka, Brzeżany, Śniatyn, Bochnia, Maków, Żółkiew, Złoczów, Lisko, Żydaczów, Czortków, Rohatyn;

3) o podwyższenie w ogóle liczby posłów miejskich, i o uwzględnienie przy tem podwyższeniu: Sokołów, Tyczyn, Frysztak, Nisko, Tarnobrzeg, Przeworsk, Strzyżów, Niebylec, Ulanów, Sędziszów, Głogów, Kańczuga, Łańcut, Żołyń, Limanowa, Leżajsk, Kenty, Nowy targ, Oświęcim, Biecz;

4) o wybór jednego posła przez wszystkie w Ordynacji wyborczej nie wymienione miasta i miasteczka każdego obwodu: Jasło;

5) o podwyższenie liczby posłów z miast, które posłów już wybierają, mianowicie: Kołomyja o drugiego posła, wybrać się mającego pomiędzy ludności chrześcijańskiej, — a i wów o przyznanie prawa do wyboru jeszcze czterech posłów.

Pod względem powiększenia liczby posłów miejskich, postawił również poseł Skrzyński Ludwik wniosek: aby liczba posłów miejskich w stosunku do siły i ważności stanu mieszczańskiego i jego interesów podniesioną była, a to bez umniejszenia liczby posłów z Gmin, i z klasy większych posiadaczy.

Uchwałą z dnia 16. Lutego 1866. r. polecił Wysoki Sejm załatwienie tego wniosku Wydziałowi krajowemu.

Prócz miast i miasteczek petycyonują zaś pod względem zmiany Sejmowej Ordynacji wyborczej:

- a) dzierżawcy większych posiadłości obwodu samborskiego, przemyskiego i tarnopolskiego o przyznanie im pod względem wyborów do Reprezentacji krajowej, prawa wyboru i obieralności; nareszcie:
- b) księża wikaryusze z obwodu rzeszowskiego, i ksiądz Pniewski Felix, proboszcz z Jaworowa, o nadanie tychże samych praw księżom administratorom, komendarzom i wikaryuszom obu obrządków.

Te objawy życzeń kraju, w szczególności zaś petycyje, najliczniej przez miasta i miasteczka wniesione, dowodzą, że kraj nasz uczuł najbardziej potrzebę zmian Ustaw zasadniczych, celem przyznania żywiłowi miejskiemu liczniejszej reprezentacji w Sejmie krajowym; — poruszono wszakże temi petycyjami i wnioskami również i inne niedostateczności pod względem uprawienia w wyborach także innych warstw obywatelstwa krajowego, nieuwzględnionego dotychczas w składzie naszej Reprezentacji krajowej.

Poruszone temi petycyjami różnorodne żądania, jakoteż względ na uchwałę Wysokiego Sejmu z 25. Kwietnia 1861. r., zlecającą Wydziałowi krajowemu w ogólnych wyrazach przedłożenie projektu do zmian w Statucie krajowym i w Sejmowej Ordynacji wyborczej, — włożyły na Wydział krajowy obowiązek zastanowienia się, azali w ogóle cały Statut krajowy i Sejmowa Ordynacja wyborcza nie winny być wzięte pod seiscie rozpoznanie, celem poczynienia takich zmian, jakie by się okazały najstosowniejszemi, i najbardziej odpowiadającymi odrębnym, naszemu krajowi właściwym stosunkom i potrzebom.

Jeżeli zważymy, że kraj nasz różni się od reszty krajów bardziej niż każdy inny z pomiędzy tychże, co do rozwoju umysłowego i materialnego, jakoteż pod względem swej przeszłości i zupełnie odrębnych szczególnych stosunków i potrzeb; — że zaś Statuta krajowe i Sejmowe Ordynacje wyborcze, królestwom i krajom nadane, nie różnią się tak dalece między sobą w postanowieniach zasadniczych, — to już względ ten jedyny może doprowadzić do wniosku, że te krajowi naszemu nadane ustawy nie odpowiadają w zupełności szczególnym stosunkom i potrzebom kraju naszego, zwłaszcza co do składu Reprezentacji krajowej.

Wprowadzając jednakże zmiany do Ustaw zasadniczych, należy postępować z wielką oględnością. — Zmiany podobne winny się zasadzać na gruntownem doświadczeniu dłuższego czasu, a przerwy w czynnościach naszego Sejmu, doznane w pierwszym peryodzie Sejmowym, brak Ustawy gminnej, i brak wszelkiego bezpośredniego doświadczenia, o ile ta wszelkich urzędzeń reprezentacyjnych najważniejsza podstawa okaże się u nas odpowiednią w życiu praktycznem, — były i są przyczyną, dla czego dotąd nie mogliśmy się wzbogacić takim zasobem własnych doświadczeń dość gruntownych i wszechstronnych, abyśmy dziś już ze wszelką spokojnością i pewnością zbawionego skutku przystąpić mogli do ogólnej rewizji Statutu krajowego i Sejmowej Ordynacji wyborczej.

Porę obecną zaś uważamy pod tym względem za tem mniej stosowną, że Najjaśniejszy Pan, zawierając Manifestem z 20. Września 1865. r. działalność Ustawy względem Reprezentacji Państwa, zastrzegł

sobie przedłożenie rezultatów rozpraw Reprezentacji wschodnich królestw, na wypadek, gdyby zawierały modyfikację ustaw zasadniczych, legalnym reprezentantom innych królestw i krajów, by ich równie ważne orzeczenie usłyszeć i uwzględnić.

Przewidziane tem zastrzeżeniem możliwe, a dziś prawdopodobne zmiany całego ustroju państwowego Monarchii, a nawet stosunku kraju naszego do Monarchii, mniałyby stanowczo spowodować konieczność daleko sięgających zmian w Ustawach zasadniczych.

Oczekujemy wreszcie uchwalenia przez Wysoki Sejm Ustawy gminnej i nowego administracyjnego podziału kraju, — Ustaw, które wpłyną bezsprzecznie na konieczność poczynienia różnych zmian w Sejmowej Ordynacji wyborczej, osobliwie co do postanowień, odnoszących się do Ustawy gminnej z 1849. r., i późniejszych deklaratoryów.

I tak jak n. p. dziś już požądanem się okazuje zastąpić odpowiednimi wyraźnymi przepisami, odnoszące się do Ustawy gminnej z 1849. r. postanowienia §§. 11. 12. 13. 15. 25. 27. 32. Sejmowej Ordynacji wyborczej, uważamy przecież za stosowne wstrzymać się z przedłożeniem wniosków dotyczących aż do chwili nadania nam Ustawy gminnej, która podstawą być powinna odpowiednich zmian w Sejmowej Ordynacji wyborczej, ileż zmiany, dziś przedwcześnie uchwalone, możeby znowu musiały być zmienione po uchwaleniu Ustawy gminnej.

Stanowcze wszakże polecenie Wysokiego Sejmu nie pozwala nam zwlekać dłużej przedłożenia takich wniosków mających na celu zmiany Statutu krajowego i Sejmowej Ordynacji wyborczej, jakie tak co do swej istoty, jakoteż co do silnie w licznych petycyach objawionych życzeń kraju, jako najpilniejsze nam się przedstawiły, i od przyszłej organizacji gminnej nie są zawisłemi. Przytem uznaliśmy potrzebę zastrzeżenia Sejmowi prawa uchwalania odpowiednich zmian w Sejmowej Ordynacji wyborczej bezwzględną większością głosów na czas dłuższy, poza pierwszy peryod sejmowy sięgający.

Wnioski Wysokiemu Sejmowi do uchwalenia przedstawione, zawierają:

A. Zmiany Statutu krajowego, jako to:

- I). Dodatek do §. 3. Statutu krajowego, powołujący Biskupa krakowskiego i Administratorów diecezji; mających godność biskupią, na członków Sejmu krajowego;
- II) Dodatek do §. 3. Stat. kraj. przyznający miastom większą liczbę posłów.

B. Zmiany w Sejmowej Ordynacji wyborczej, mianowicie:

- III) Zmianę postanowień §§. 2. i 3. Sejm. Ord. wyb., wymieniającą miasta i miasteczka, którym ustawa prawo wybierania własnych posłów przyznaje;
- IV) Dodatek, przyznający prawo wyboru i obieralności obywatelom, zamieszkałym na Obszarach dworskich, do Gminy nie wcielonych;
- V) Dodatek, przyznający prawo wybierania przez zastępców posłów posiadaczom dóbr tabularnych, którzy nie używają własnowolności, tudzież normujący sposób wykonywania tego prawa przez miewiasty, posiadające dobra tabularne;
- VI) Dodatek, przyznający prawo obieralności współposiadaczom majątków nieruchomości;
- VII) Zmianę §. 17. Sejm. Ord. wyb. pod względem powodów, wykluczających od prawa wybierania i obieralności,
- VIII) Dodatek względem powtarzania czynności, przepisanych co do rozpisania i przygotowania wyborów, i postępowania przy wyborach posłów a względnie wyborców, w razie ubywającego posła w ciągu peryodu Sejmowego;
- IX) Zmianę §. 52. Sejm. Ord. wyb., zastrzegającą prawo uchwalania bezwzględną większością głosów zmian w Sejmowej Ordynacji wyborczej w ciągu sześciu sesyj Sejmowych, następujących po pierwszym peryodzie Sejmowym.

Do I.

Statut krajowy, wymieniając w §. 3. lit. a Biskupów do składu Sejmu należących, pominął Biskupa krakowskiego, chociaż policzył nawet Biskupa stanisławowskiego. Już podczas pierwszej sesji Sejmowej w 1861. r. przedstawiło kilkunastu posłów do l. 30/1861 wniosek względem umieszczenia Biskupa krakowskiego w skład Reprezentacji krajowej.

Biskupstwo krakowskie jest dawniejsze od wszystkich galicyjskich, a w senacie Rzeczypospolitej polskiej miał Biskup krakowski pierwsze miejsce po Arcybiskupach: gnieźnieńskim i lwowskim.

Słuszność wymaga, by tak jak zresztą wszystkie inne dyecezye galicyjskie na Sejmie krajowym przez swych Arcypasterzy są reprezentowane, tak też i dyecezya krakowska pominiętą nie była. Okoliczność, że dyecezya krakowska jest od pewnego czasu osieroconą, a Kapituła krakowska wstrzymaną była w wykonaniu prawa wyboru swego Biskupa, odnosi się do względów politycznych.

Dycezya krakowska może i powinna być zastąpioną na Sejmie, jak długo te przeszkody politycznej natury trwać będą, przez zastępcę Biskupa krakowskiego, to jest przez Administratora dyecezyi krakowskiej. —

Uprawnienie zastępstwa Biskupa krakowskiego przez Administrującego dyecezyę krakowską, zamierzamy osiągnąć przez postanowienie, w artykule drugim wniosku II. zawarte, powołujące w ogóle wszystkich Administratorów dyecezyj na członków Sejmu krajowego, w razie osierocenia jakiegokolwiek stolicy arcybiskupiej lub biskupiej, jeżeli Administrator piastuje godność biskupią.

Wniosek ten uzasadniony względami winnemi należytemu zastępstwu interesów kościoła, które mogłyby przez czas dłuższy być uszczuplonemi w razie osierocenia dyecezyi, gdyby z powodów od władzy kościelnej niezależnych stolica biskupia przez czas dłuższy obsadzoną nie była.

Wnosimy wszakże, by uprawnienie do zastępstwa służyło tylko Administrującym dyecezye biskupie którzy sami są Biskupami, ileż ze słów i ducha ustaw wypływa, że uprawnienie reprezentantów kościoła do współdziałania w Reprezentacji krajowej zasadza się na ich osobistej wysokiej godności, jako ksiąząt kościoła.

Do II i III.

Ustawa wyborcza z 26. lutego 1861. r., oznaczając odnośnie do §. 3. Stat. kraj. liczbę posłów miast i Izb handlowo-przemysłowych na 23, przyznawszy każdej z Izb handlowo-przemysłowych we Lwowie, Krakowie i Brodach prawo wybierania po jednemu posłowi, utworzyła z 15 miast, to jest: Lwowa, Krakowa, Przemyśla, Stanisławowa, Tarnopola, Brodów, Jarosławia, Drohobyczy, Biały, Nowego-Sącza, Tarnowa, Rzeszowa, Sambora, Stryja i Kołomyi tyleż okręgów wyborczych, z których pierwszy czterech, drugi trzech, reszta po jednemu posłowi, przeto łącznie 20 posłów na Sejm krajowy wybierać mają: wszystkie inne miasta i miasteczka wcieliła Ordynacya do okręgów wyborczych Gmin miejskich.

Królestwo Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem liczy wedle załączonego pod. ¹/₁ wykazu 85 miast i 234 miasteczek, a że tylko 15 miast wybiera posłów na Sejm krajowy, więc 70 miast i wszystkie 234 miasteczka czyli łącznie 304 Gmin miejskich, rzecz można, nie są reprezentowane w Sejmie, albowiem w wyborczych okręgach wiejskich, do których owe miasta i miasteczka są wcielone, liczba wyborców z Gmin wiejskich jest tak przeważną, że na jeden głos miejski przypada co najmniej 10 głosów wiejskich; — wyborcy zaś wiejscy wybierają najczęściej, jak to doświadczenie uczy, z pomiędzy siebie, przysyłają przeto na Sejm przeważnie takich posłów, którzy nie są obznajomieni o tyle ze stosunkami miastom właściwymi, i z odrębnymi ich potrzebami, by mogli być także uważani za reprezentantów interesu miejskiego, odnoszącego się głównie do handlu, przemysłu i rękodzielnictwa.

Już więc ogólne względy na ważność, jaką przemysł i handel w składzie czynników dobrobytu kraju niezaprzeczenie mają, względy na szczególną opiekę, jakiej potrzebują zaniedbane po części, i w upadku zostające miasta i miasteczka kraju naszego, nakazują, aby przez Sejmową Ustawę wyborczą upośledzonym miastom i miasteczkom przyjsć w pomoc nadaniem im prawa do liczniejszej reprezentacji w Sejmie, a to w sposób, najwłaściwiej odpowiadający uznanej zasadzie należytego zastępstwa interesów.

Jako dowód, w jak wysokim i rażącem stopniu miasta i miasteczka kraju naszego co do zastępstwa na Sejmie krajowym przez ustawy zasadnicze, w porównaniu z innymi krajami, upośledzone zostały, przedkładamy następujące zestawienie dat statystycznych.

W tych zestawieniach opuszczamy miasto Tryest z okręgiem, ponieważ dla szczególnych swych stosunków zupełnie odrębny ma skład Reprezentacji krajowej, wykonywany przez municypium miasta Tryest.

W 16 krajach, w których Reprezentacye na podstawie patentu z 26. lutego 1861. r. zaprowadzone zostały, przedstawia się stosunek liczby posłów miejskich i Izb handlo-przemysłowych, ten sam interes zastępujących, do ogólnej liczby posłów, wyrażony w procentach, jak następuje:

królestwa i kraje		liczba ogółu posłów	liczba posłów miejskich	procent
1.	Salcberg	26	12	46 ⁴ / ₂₆
2.	Austria Niższa	66	28	42 ²⁸ / ₆₆
3.	" Wyższa	50	20	40
4.	Styrya	63	25	39 ⁴³ / ₆₃
5.	Szlązk	31	12	38 ²² / ₃₁
6.	Morawia	100	37	37
7.	Czechy	244	87	36 ²⁴ / ₂₄₁
8.	Istrya	30	10	33 ¹⁰ / ₃₀
9.	Karyntya	37	12	32 ¹⁶ / ₃₇
10.	Gorycja	22	7	31 ¹⁸ / ₂₂
11.	Kraina	37	10	27 ¹ / ₃₇
12.	Dalmacya	43	11	25 ²⁵ / ₄₃
13.	Forarlberg	20	5	25
14.	Tyrol	68	16	23 ³⁶ / ₆₃
15.	Bukowina	30	7	23 ¹⁰ / ₃₀
16.	Galicja	150	23	15 ⁵⁰ / ₁₅₀

Zestawienie to wykazuje, jak niekorzystnie Galicja pod względem reprezentacji interesów miejskich jest postawiona, a stosunek wykazany przedstawia się jeszcze więcej na niekorzyść Galicji, jeżeli zważymy, że kraje, które mało co rolnictwem się trudnią jak n. p. Dalmacya, Istrya, Gorycja, Forarlberg i Tyrol nawet, zastępują posłami gmin wiejskich także interes handlu, przemysłu i rękodzielnictwa, a zatem interes miastom właściwy.

Upośledzenie miast i miasteczek galicyjskich pod względem ich zastępowania na Sejmie krajowym, przedstawia się w świetle jeszcze bardziej rażącym, jeżeli porównamy liczbę miast, na Sejmach tych krajów reprezentowanych, z liczbą miast w tychże krajach znajdujących się:

K r a j		liczba miast w kraju	liczba miast repre- zentowanych	procent
1.	Salcberg	3	3	100
2.	Austria Niższa	35	35	100
3.	" Wyższa	15	15	100
4.	Styrya	20	20	100
5.	Istrya	21	21	100
6.	Karyntya	11	11	100
7.	Gorycja	5	5	100
8.	Dalmacya	4	4	100
9.	Kraina	14	14	100
10.	Forarlberg	3	3	100
11.	Tyrol	19	19	100
12.	Bukowina	4	4	100
13.	Szlązk	26	24	92 ⁸ / ₂₆
14.	Morawia	89	75	84 ²⁴ / ₈₉
15.	Czechy	355	157	44 ⁸⁰ / ₃₅₅
16.	Galicja	85	15	17 ⁵⁵ / ₈₅

W tem zestawieniu stoi Galicya znowu na miejscu ostatniem, a to w stosunku nader niekorzystnym, jak liczby powyższe wykazują.

Najbardziej rażący na niekorzyść Galicyi okazuje się nareszcie stosunek liczby miast i miasteczek razem wziętych, do liczby miast i miasteczek, na Sejmach reprezentowanych.

Królestwa i kraje	li zba miast.	liczba miasteczek	łącznie	liczba miast i miasteczek reprezentowanych.	Procent.
1. Salcburg	3	20	23	23	100
2. Istrya	21	6	27	23	85 ⁵ / ₂₇
3. Gorycyja	5	9	14	11	78 ⁸ / ₁₄
4. Szlązk	26	6	32	24	75
5. Tyrol	19	29	48	35	72
6. Styryja	20	96	116	82	70 ⁸⁰ / ₁₁₆
7. Karyntyja	11	27	38	26	68 ¹⁶ / ₃₈
8. Dalmacyja	4	14	18	11	61 ² / ₁₈
9. Kraina	14	17	31	18	58 ² / ₃₁
10. Forarlberg	3	4	7	4	57 ¹ / ₇
11. Austryja Wyższa	15	99	114	61	53 ⁵⁸ / ₁₁₄
12. Bukowina	4	6	10	4	40
13. Czechy	355	223	578	157	27 ⁹⁴ / ₅₇₈
14. Morawia	89	191	280	75	26 ²²⁰ / ₂₈₀
15. Austryja Niższa	35	227	262	46	17 ¹⁴⁶ / ₂₆₂
16. Galicyja	85	234	319	15	4 ²²⁴ / ₃₁₉

Znowu więc mamy Galicyę na ostatniem miejscu, a to w stosunku najniekorzystniejszym.

Zestawienia te i wykaz ²/₂) dowodzą także, iż przy wyborach posłów Sejmowych oddzielono od wsi:

W Salcburgu wszystkie miasta i wszystkie miasteczka kraju całego, — w Austryi Wyższej i Niższej, Styryi, Karyntyi, Krainie, Tyrolu, Forarlbergu, Gorycyi, Istryi i Dalmacyi są w tem korzystnym położeniu wszystkie miasta i wiele miasteczek; — na Bukowinie wybierają własnych posłów wszystkie miasta, lecz nie wybierają go żadne miasteczka; — na Szlązku już dwom miastom nie przyznano tej korzyści; — w Morawii nie przyznano jej czternastu miastom; — w Czechach wykluczono już większą połowę miast od prawa wyboru własnych posłów; — a nareszcie w Galicyi przyznano to prawo prawie tylko szóstej części miast, bo 15 na 85, a żadnemu z 234 miasteczek. —

Śledząc przyczyny, dla których Galicya tak dotkliwie upośledzoną została pod względem reprezentacji interesów miejskich w składzie członków Sejmu krajowego, zdawałoby się, iż chciano trzymać się zasady, że interesom handlu i przemysłu, na wyższym stosunkowo stopniu rozwoju stojącym, należy użyć silniejszego poparcia, przezco przyznano w innych krajach miejskiemu żywiołowi liczniejsze w składzie Reprezentacji krajowej zastępstwo, — a przyznano takowe galicyjskiemu żywiołowi miejskiemu w tak nader ograniczonej liczbie dlatego, że te, przez miasta głównie reprezentowane interesa handlu i przemysłu, jakoteż w ogóle miasta kraju naszego stoją dotąd na stosunkowo niskim stopniu rozwoju.

Zasada ta nie da się usprawiedliwić ani z teoretycznego, ani z praktycznego stanowiska; bezwzględne jej zastosowanie musiałoby doprowadzić właśnie do przeciwnych zamierzonemu celowi wyników.

Interes, posiadający wprawdzie warunki żywotności, lecz na niskim stopniu rozwoju, lub w upadku stojący, wymaga, aby mógł być dźwignięty, właśnie żywszego nim zajęcia się, silniejszego poparcia, a zatem liczniejszego w składzie Reprezentacji krajowej zastępstwa, podczas gdy handel, przemysł rozwinięty, miasta kwitujące także przy mniej liczniejszym zastępstwie zdolają utrzymać się na zdobytem stanowisku pomysłowości, i dążyć do dalszego rozwoju.

Widzimy nadto, że nie zastosowano nawet z konsekwencją tej zasady pod względem zastępstwa interesów miejskich. — Uszykowanie krajów w powyższych zestawieniach wykazuje bowiem n. p., że Saleburg stoi co do zastępstwa miast zawsze na pierwszym miejscu, a kraj ten nie jest przecież najbardziej przemysłowym w Monarchii.

Data statystyczne, służące do ocenienia tych stosunków wykazują n. p., że Szląsk, Morawia, Czechy przewyższają kilkakrotnie Saleburg pod względem stosunkowej ilości przemysłowców handlujących i opłacanych podatków od zarobku, a kraje te stoją w powyższych wykazach przecież zawsze na ostatnich miejscach, Saleburg zaś na pierwszym. — Galicya stoi co do tych dat wyżej od Bukowiny, która pod względem zastępstwa żywiołu miejskiego jest postawiona korzystniej od Galicyi, a nawet od Szlązka, kraju, który co do przemysłowości handlu i wszelkich cech. żywiołowi miejskiemu właściwych, między krajami Monarchii jedno z pierwszych miejsce zajmuje.

Zasadę, że interes, zostający na niższym stopniu rozwoju lub w upadku, obejść się może bez liczniejszego zastępstwa w Sejmie, interes zaś rozwinięty, kwitujący, silniej reprezentowany być powinien, nie widzimy przeprowadzoną z konsekwencją również co do reprezentacji Gmin wiejskich, które przeważnie interes rolnictwa zastępują, jak to przekonać się można z porównania liczb posłów przez Gminy wiejskie wybranych, w Sejmach krajów zasiadających, z ogółem posłów tychże Sejmów, tudzież z danymi statystycznymi, z których się produkcji rolniczej kraju, i w ogóle stopień rozwoju rolnictwa poznać można.

Z tego poglądu wypływa, że przy układaniu stosunku zastępstwa interesów, na Sejmach reprezentowanych, nie trzymano się z konsekwencją ani zasady, że interes mniej rozwinięty lub w upadku zostający, liczniejszą w Sejmie reprezentacją wesprzeć należy, ani zasady przeciwnej; — powodowało się w tej mierze zapewne względami politycznymi, które, zastosowane do kraju naszego, wydały skład reprezentacji, nie odpowiadający należycie pojętemu interesowi kraju naszego, — skład zwłaszcza co do zastępstwa miejskiego interesu wprost niesprawiedliwy, i uprawnienie tychże pod tym względem w wysokim stopniu krzywdzący.

Niestosowność wykazaną w liczbie reprezentantów miast, zamierza wniosek nasz usunąć choć w części, przypuszczeniem do prawa wyboru osobnych posłów niektórych miast i miasteczek znaczniejszych, nie wymienionych w naszej Sejmowej Ordynacji wyborczej.

Statut nasz krajowy postanawia w §. 3. ustępie II., iż ma być 23 posłów miast wymienionych w Sejm. Ord. wybor. tudzież z Izby handlowo-przemysłowych, a też Ordynacja przewiduje w §§. 2. 3. i 4. po jednym posłowie dla każdej z Izby handlowo-przemysłowych, 20 zaś posłów dla miast 15, tamże wymienionych.

Z tej szczytłej liczby miejsc nie możemy nie ująć dla miast, w Sejmowej Ordynacji wyborczej nie wymienionych.

Izby handlowo-przemysłowe są bowiem ograniczone na reprezentację najszczerlejszą, a miasta, w Sejmowej Ordynacji wyborczej wymienione, zasługują rzeczywiście na przyznanie im prawa.

Chcąc miastom nadać liczniejsze zastępstwo w Reprezentacji krajowej, nasuwa się przedewszystkiem pytanie: czy niewypadałoby miastom wybierającym dziś swych własnych posłów, a przynajmniej miastom większym, stołecznym, nadać prawo wybierania większej liczby posłów, jak tego n. p. domaga się miasto Lwów w swej do l. 1987 S. 66 podanej petycji, prosząc o przyznanie prawa do wyboru jeszcze czterech posłów, tak iżby przez ośmiu posłów na Sejmie reprezentowanem było.

Zaprzeczyć nie można, że, gdy porównamy liczbę posłów miasta Lwowa w stosunku do liczby członków Sejmu naszego, z liczbą posłów przez stołeczne miasta innych krajów koronnych wybieranych, — porównanie to na niekorzyść miasta Lwowa wypada.

Ilość podatków, przez miasto Lwów i tegoż mieszkańców do Skarbu opłacanych, jest znaczna; zaprzeczyć nareszcie nie można, że we Lwowie jako w punkcie centralnym kraju pod względem administracyjnym i ekonomicznym skupia się w znacznej części ruch handlowy, przemysłowy i życia publicznego, — że Lwów jako siedziba wyższych zakładów i różnych instytucji publicznych jest oraz dla całej wschodniej części Galicyi głównym ogniskiem oświaty.

Względy te bezsprzecznie ważne, przemawiają wprawdzie za uprawnieniem miasta Lwowa do liczniejszej reprezentacji w Sejmie krajowym.

Ważniejsze wszakże względy skłoniły Wydział krajowy do przedstawienia wniosku, aby pozostawwszy nateraz miasto Lwów przy 4 posłach, obdzielać nowo utworzyć się mającemi miejscami poselskimi takie miasta i miasteczka, które nie wybierały dotąd swych własnych posłów.

Właściwością naszego tak rozległego kraju jest, iż handel, przemysł i rękodzielnictwo nie skupia się tak bardzo przeważnie w kilku tylko punktach, jak to tak często w innych krajach spostrzegamy.

Owszem porozrzucone są u nas te czynniki dobrobytu po całym kraju; przyczém każda okolica ma swoje odrębne i sobie właściwe stosunki, które w zastępstwie interesów uwzględnione być powinny.

Wydział krajowy przeto wielką w tém upatruje korzyść dla kraju, aby większe miasta i miasteczka po kraju porozrzucone, w liczbie znaczniejszej przepuszczone były do wyboru swych własnych posłów, i powołane do żywszego współdziałania w życiu publiczném, który stać się może dźwignią większego ich sil rozwoju.

Korzyści dla kraju ztąd wypływające, tuszymy sobie, będą nierównie większemi, niżeli ze skoncentrowania życia publicznego i zadań miastom właściwych w mniejszej liczbie miast.

Wypada nam wspomnieć także w tém miejscu o wniesionej do l. 654 S./866 petycyi miasta Kołomyi o przyznanie temuż prawa wyboru drugiego posła, a to z pomiędzy ludności chrześcijańskiej, z tego w petycyi przyłączonego powodu, że w Kołomyi liczba ludności mojżeszowego wyznania blisko o 1000 jest większą, niż ludność chrześcijańska, w skutek czego nigdy chrześcijanin nie będzie z Kołomyi wybranym posłem do Sejmu krajowego.

Żądanie to, nie dające się usprawiedliwić ani pod względem zasady, ani pod względem znaczenia miasta Kołomyi, nie mogło wpłynąć na sposób zapatrywania się Wydziału krajowego, iż jak nateraz należy raczej przypuścić miast i miasteczka dotąd nie uwzględnione do wyboru swych własnych posłów, niż podnosić liczbę posłów miast, które dziś wybierają.

Chcąc większej liczbie miast nadać prawo wyboru własnych posłów, natrafia się przy oznaczeniu miast na trudności z przyczyny braku pewnych i świeżych dat statystycznych, jako też z przyczyny trudności oceny cech charakterystycznych pojedynczych Gmin miejskich.

Wykazy urzędowe ludności złożone są z ostatniej konskrypcyi z 1857. r., a podane w tych wykazach liczby różnią się znacznie od przywiedzionych w podaniach miast; — i lubo niema powodu powątpiewać o rzetelności takich podań, nie mogą one przecież być uwzględnione, raz, że od stron interesowanych pochodzą, powtóre, że niektóre tylko miasta podały w swych petycyach liczbę mieszkańców, i to w zbliżonych tylko okrągłych cyfrach.

Urzędowe wykazy podatków, opłacanych z miast i miasteczek, różnią się także znacznie od cyfr przedstawionych przez niektóre miasta, tak, iż przy ocenieniu czynników, wpływających na uwzględnienie miast co do wyborów poselskich, musieliśmy się oprzeć na samych tylko danych urzędowych, choć dawniejszych.

Po Lwowie i Krakowie są miasta Tarnów, Brody, Tarnopol, Kołomyja, Stanisławów, jak wykaz³⁾ pod $\frac{3}{3}$ co do ludności i podatków opłacanych, pierwszemi miastami kraju naszego. — Śniatyn ma więcej¹³⁾ mieszkańców, niż 7 miast, wybierających swych własnych posłów; Buczacz, Horodenka, Tyśmienica, Jaworów, Gródek, Brzeżany, mają więcej mieszkańców, niż Rzeszów, Nowy-Sącz i Biała; Zbaraż, Dolina, Kałusz, Kutty więcej, niż Nowy-Sącz i Biała; Bochnia i Wieliczka zasługują prócz tego jako miasta górnicze, na szczególne uwzględnienie.

Miasta wyżej wymienione, nie wybierające dotąd własnych posłów, płacą wprawdzie po większej części mniej podatków, niż miasta dziś wybierające; — jeżeli jednak idzie o nadanie żywiolowi liczniejszej na Sejmie krajowym reprezentacyi, zasługują one przed innymi na uwzględnienie.

Miasta i miasteczka we wschodniej części Galicyi mają w ogóle więcej mieszkańców, niż miasta i miasteczka okręgu administracyjnego Krakowskiego; — zaprzeczyć wszakże nie można, że między mieszkańcami miast we wschodniej części Galicyi znajduje się często wiele rolników, podczas gdy mieszkańcy miast zachodnich więcej handlem i rękodzielnictwem się trudnią, i w ogóle charakterystycznemi, miastom właściwemi cechami bardziej się odznaczają; przeto, lubo co do ludności mniejsze, nie powinny być pominiętemi co do uprawnienia do wyboru własnych swych posłów.

Żadne wszakże z miast dotąd nie uwzględnionych nie odznacza się tak dalece, ażeby mu przyznać można wybór osobnego posła; należy więc raczej łączyć okolicami miasta i miasteczka znaczniejsze w pewne, mniej więcej równe grupy (okręgi wyborcze), z którychby każda wybierała jednego posła.

Przy układaniu tych grup powodował się Wydział krajowy względami powyżej już dotkniętemi, nie pomijając innych także względów.

Jeograficzne położenie, pewna wspólność interesów, okoliczność, że pewne strony kraju dotąd mniej lub więcej posłami miejskimi były zastąpione, — nareszcie wzgląd na zebrane wedle możności daty o podatkach i ludności, i na równość w zbliżeniu tych czynników w utworzonych okręgach wyborczych, wpłynęły na ułożenie tych czterech grup, które Wydział krajowy po dokładnem zbadaniu wszystkich dotyczących okoliczności, powodowanym się widzi przedstawić Wysokiemu Sejmowi we wniosku III.

Przy nłożeniu tych grup Wydział krajowy nie trzymał się administracyjnego podziału kraju, raz, że tenże nie jest jeszcze w wykonanie wprowadzony, ani nawet uchwalony, powtórze, że stosując się do administracyjnego podziału niemożliwem było pogodzić z sobą wszystkie względy wyżej nadmienione, które przecież są rozstrzygającymi przy łączeniu miast i miasteczek w odpowiednie okręgi wyborcze.

Wydział krajowy wnosi, aby w tych złożonych wyborczych okręgach miejskich, wybory odbywały się pośrednio przez wyborców wybranych tak, jak w gminach wiejskich. Albowiem przy wyborach bezpośrednich musieliby wszyscy wyborcy z miast, które nie są miejscem wyboru, dla wykonania swojego prawa, udawać się do miejsca wyboru, często znacznie oddalonego, za czemby poszło, iżby mała tylko liczba wyborców miała sposobność nżywania praw swoich.

W razie dopuszczenia bezpośrednich wyborów w takich, z miast złożonych okręgach wyborczych, wydarzałoby się więc najczęściej, iż wybór posła rozstrzygnęliby wyborcy miasta, w którym wybór się odbywa.

Niedogodnościom tym zapobiega się wedle możności zarządzeniem wyborów przez wyborców wybranych sposobem, dla gmin wiejskich przypisanym.

Wedle załączonego pod $\frac{3}{4}$ wykazu ma kaźden z tych złożonych okręgów miejskich między 20 a 30.000⁴/₄ stałej miejskiej ludności, opłacającej od 24 do 48000 zlr. w. a. rocznych podatków bezpośrednich bez dodatku nadzwyczajnego. Liczby te przemawiają już same z siebie za nprawnieniem do wyboru pojednemu posłowi z kaźdego takiego okręgu wyborczego z miast złożonego, — ileże w miastach, które dziś własnych swych posłów wybierają, jeden poseł miejski na nierównie mniejszą liczbę mieszkańców miejskich wypada, a podatek z tychże miast opłacany, jest także mniejszy we wielu miastach, które dziś wybierają własnych swych posłów.

Za łączeniem miast w takiej liczbie, aby ilość mieszkańców od 20,000 do 30,000 wynosiła, przemawia także ten powód, aby przy wykazanej konieczności zarządzenia pośrednich wyborów, znaczniejsza przecież ilość wyborców wykonywała prawo wyboru.

Wzgląd ten powodował nas również do postawienia wniosku, aby na kaźde 250 mieszkańców jeden wyborca był wybierany. — Tym sposobem będzie w kaźdym podobnym okręgu wyborczym od 80 do 120 wyborców; — liczba ta niezbyt jest wielką, zwłaszcza jeżeli zważyimy, że przy większem oddaleniu niektórych miast od miasta wyborczego zapewne rzadko wszysecy wyborcy się zbiorą w zupełnym komplecie.

Miejscem wyboru kaźdej grupy ma być miasto na pierwszym miejscu wymienione, a wybieraliśmy pod tym względem miasta wedle możności większe z siedzibą prawdopodobną przyszłego urzędu powiatowego, i pośród dotyczącej grupy położonego.

Lubo Wydział krajowy starał się zbadać wszelkie stosunki, któreby służyć mogły za podstawę do ocenienia najstosowniejszego składu miast i miasteczek, połączonych w pojedyncze okręgi wyborcze; — lubo także wedle możności uwzględnić pragnęliśmy życzenia wyrażone w petycyach miast i miasteczek; Wydział krajowy przecież obowiązany się czuje wypowiedzieć swe przekonanie, że czas i zastosowanie praktyczne dopiero wykazać mogą dowodnie, czy skład zaproponowanych okręgów wyborczych miejskich odpowiadać będzie miejscowym stosunkom, i czy i jakie zmiany pod tym względem pożądanę się okażą, które to zmiany, jako do Sejmowej Ordynacji wyborczej się odnoszące, na następujących sesjach Sejmowych będą mogły być uchwalone bezwzględną większością głosów, jeżeli zmieniony będzie według wniosku Wydziału pod IX. §. 52 Sejm. Ord. wyb. w tym kierunku, aby prawo uchwalania bezwzględną większością głosów wszelkich zmian w Sejmowej Ordyn. wyborczej, zastrzeżonem zostało na czas dłuższy, sięgający poza pierwszy peryod Sejmowy.

W razie przychylenia się Wysokiego Sejmu do odnośnego wniosku Wydziału krajowego podniesioną będzie liczba posłów miejskich i izb handlowo przemysłowych z 23 na 37, a ogół członków Sejmu galicyjskiego z doliczeniem Biskupa krakowskiego na 165 członków.

Spełniając takim podniesieniem liczby posłów miejskich czyn sprawiedliwości względem miast w rozmiarach najskromniejszych, zbliżamy stosunek zastępstwa żywiołu miejskiego do ogółu posłów na naszym Sejmie, do stosunku w tych tylko krajach koronnych istniejącego, w których żywioł miejski najmniej był uwzględniony. Albowiem przy stosunku 165 członków całego Sejmu, do 37 posłów z miast i izb handlowo

przemysłowych, będzie Sejm galicyjski miał tylko $22\frac{70}{165}$ procentu reprezentacji miejskiej, zbliży się więc do stosunku reprezentacji miejskiej na Bukowinie. i będzie w rządzie krajów Monarchii, pod względem ilości zastępstwa miejskiego, zawsze jeszcze na miejscu ostatniem.

Do IV.

Sejmowa Ordynacya wyborcza stanowi, iż w Gminie są prawyborcami wszyscy członkowie Gminy, placący pewną ilość rocznych podatków bezpośrednich, lub też posiadający pewne przymioty osobiste.

W kraju naszym nie mamy dotąd stanowczej organizacyi gminnej. — Tymczasowe postanowienia, z 1856. r. o nrządzeniu Gmin wiejskich, pozostawiły poza związkim Gminy właściciela większych posiadłości, i tegoż cały Obszar dworski (§§. 2. i 4. postanowień tymczasowych). Z tąd poszło, iż przy wyborze wyborców, wykonywanym w Gminie, nie dopuszczono do udziału mieszkańców Obszarów dworskich.

Tym sposobem wykluczeni zostali faktycznie od udziału w wyborach poselskich wszyscy, na Obszarach dworskich zamieszkali dzierżawcy większych posiadłości, fabrykanci, prywatni oficjaliści, szynkarze, młynarze, wszelkiego rodzaju rzemieślnicy, a zatem tak ważny i liczny zastęp obywatelstwa krajowego, — który pod względem współdziałania w wyborach poselskich zasługuje na uwzględnienie z powodu, iż wykształceniem, majątkiem i ponoszonymi ciężarami publicznymi nie stoi niżej, a częstokroć stoi wyżej, niż wielu innych mieszkańców kraju, mających prawo wybierania.

Tę eo do mieszkańców obszarów dworskich zachodzącą niesprawiedliwość, zamierza usunąć wniosek pod IV, Wysokiemu Sejmowi do przyjęcia przedstawiony.

Do V.

Wedle postanowień §§. 8. 9. 14. i 15. Sejmowej Ordynacyi wyborczej, nie mają prawa wyboru posłów posiadacze dóbr tabularnych, którzy nie używają własnowolności.

Postanowienie to sprzeciwia się przyjętej w ustawach naszych zasadzie zastępstwa interesów, i nie jest zgodne z postanowieniami, odnoszącemi się do prawa wybierania w Gminach, gdzie podług Ustawy gminnej z 1849 r. posiadacze nieruchomości niewłasnowolni głosują przez swych zastępców.

Wnosimy przeto, aby także tacy, własnowolności nie używający posiadacze dóbr tabularnych, wykonywali prawo wyboru posłów, rozumieć się przez swych prawnych zastępców, lub mianowanych przez tychże pełnomocników.

Wnioskiem pod V. przedstawionym, zamierzamy również usunąć wątpliwości i niestosowności, które występują w praktyce, pod względem wykonania prawa wyboru przez niewiasty, dobra tabularne posiadające, — a to postanowieniem: aby niewiasta zawsze tylko przez zastępcę głosowała, aby mąż z żoną żyjący uważany był jako swej żony zastępca z prawa. — nareszcie, aby w razie, jeżeli współposiadaczami dóbr tabularnych do wyboru uprawnionych są małżonkowie z sobą żyjący, mąż również wykonywał prawo wyborcze bez potrzeby specjalnego upoważnienia żony.

Do VI.

Między kilkoma współposiadaczami tabularnej majątności, uprawniającej do wyboru, może wedle postanowień §§. 8. 9. i 14. Sejm. Ord. wyb. tylko ten z nich wykonywać prawo wyboru posła, którego ciż współwłaściciele do tego upoważniają.

W podobnem położeniu znajdują się posiadający wspólnie i niepodzielnie jakąkolwiek inną nieruchomą majątność opodatkowaną, gdyż wedle §. 33. Ustawy Gminnej z 1849 r. tylko ten z pomiędzy nich ma głos przy wyborze posła, który jest zapisanym do podatku. — Ponieważ zaś wedle §. 16. Sejm. Ord. wyb. do obieralności na posła do Sejmu krajowego, wymaganem jest także uprawnienie do wyboru posłów w jednej z klas wyborców kraju, powstała z tąd wątpliwość, czy współposiadacze majątności nieruchomości mają prawo obieralności na posłów, gdyż nie każdy z nich sam dla siebie, lecz wszyscy zbiorowo tylko przez zastępcę uprawnieni są do wyboru posłów na Sejm krajowy.

Celem usunięcia tej wątpliwości, przedstawia Wydział krajowy wniosek pod VI., orzekający wyraźnie, iż wszyscy tacy współposiadacze majątków nieruchomości są obieralnymi na posłów do Sejmu krajowego, jeżeli zresztą posiadają przymioty, do obieralności prawem wymagane.

Do VIII.

Postanowienie §. 17. Sejm. Ord. wyb. wyklucza od prawa wybierania i od obieralności także osoby, które od zaskarżenia o zbrodnię lub wykroczenie albo przestępstwo, wynikłe ze chciwości zysku, li tylko dla

niedostateczności dowodów uwolnionemi zostały, tudzież osoby popadłe w postępowanie konkursowe lub ugodne, jeżeli po ukończeniu tegoż nie zostały uznane wolnemi od winy.

Ze stanowiska postępowego ustawodawstwa karnego, i wedle ścisłego prawa, można być tylko winnym lub niewinnym; orzeczona przeto wina tylko stanowić powinna powód wykluczenia.

Jeżeli niema dowodu winy, niema i winy podług ścisłego prawa.

Jakoż rzeczywiście w innych krajach, w których ustawodawstwo karne stoi na wysokości postępu, niema już innych wyroków, jak tylko uznających winę lub niewinność, podczas gdy u nas pozostały jeszcze wyroki, uwalniające z braku dowodów, do których dotychczasowa Sejm. Ord. wyb. przywiązuje utratę prawa wyborczego.

Wszystkie prawie Sejmy krajowe Monarchii uchwały §. 17. Sejm Ord. wyb. w tym duchu, aby wyroki, uwalniające z braku dowodów, nie pociągały za sobą utraty prawa wyborczego.

Jakkolwiek uchwały te nie doczekały się jeszcze Sankeyi najwyższej, można mieć jednak niepłonną nadzieję, iż ją otrzymają, gdy w Ustawie Państwa z 5. Marca 1862. r., jakoteż w Ustawach gminnych, wydanych dla pojedynczych krajów, nakoniec także w projektach do ustaw o Gminach i o Reprezentacyach powiatowych, które Rząd nam przedłożył, wyroki wspomniane nie pociągają za sobą utraty wyborczego prawa.

Dotyczącą zmianę §. 17. proponuje Wydział krajowy we wniosku pod VII.

Do VIII.

Uciążliwem, stratę czasu i kosztu przynoszącem jest powtarzanie czynności przedwyborczych w każdym przypadku wydarzającej się potrzeby przedsięwzięcia nowego wyboru w miejsce ubywającego posła w ciągu peryodu Sejmowego.

Zbytecznem okazuje się powtórzenie tych czynności w takich przypadkach, w których wybór ponowny nastąpić ma wkrótce po wyborze, dokonanym na podstawie aktów wyborczych wedle przepisów prawa.

We wniosku naszym proponujemy, aby wybór ponowny przedsięwziętym był na podstawie tych samych aktów przedwyborczych, przez tych samych wyborców, którzy byli powołani do poprzedniego wyboru, jeżeli potrzeba powtórnego wyboru wydarzy się w ciągu 90 dni po dokonanym poprzedzającym wyborze.

Do IX.

Wedle §. 52. Sejm. Ord. wyb. kończy się po nplywie bieżącego pierwszego peryodu Sejmowego, uprawnienie uchwalania zmian w Sejmowej Ordynacyi wyborczej bezwzględną większością głosów.

Przerwy, w regularnem odbywaniu sesyj Sejmowych podczas bieżącego pierwszego peryodu Sejmowego doznane; — czas nader krótki zebrania Sejmu podczas dwóch pierwszych sesyj sejmowych w 1861. i 1863. r., pozwalający zaledwie zajęcie się koniecznymi przedwstępniemi krokami do zorganizowania czynności Sejmowych, nakoniec inne nie sprzyjające okoliczności zrzuciły, iż niepodobnem było nabyć dotychczas dostatecznego doświadczenia o tyle, aby dziś już ze wszelką spokojnością i pewnością skutku zbawiennego orzec można, jakie pożądane być mogą zmiany Sejmowej Ordynacyi wyborczej, dotychczas nie podniesione.

Zachodzą zresztą jeszcze i te bardzo ważne względy, że teraz dopiero Ustawa gminna u nas w życie ma być wprowadzoną, i teraz administracyjny podział kraju ma być zdziałany, że nareszcie w skutek najwyższego Manifestu z 20. Września 1865. r. nastąpić mogą zmiany w ustroju państwowym i w stosunku kraju naszego do Monarchii.

Okoliczności te wpłyną bezsprzecznie stanowczo na konieczność obszerniejszych zmian w Sejmowej Ordynacyi wyborczej. Przewidywać przeto wymaga, aby Sejm zastrzegł sobie prawo uchwalania zmian w postanowieniach Sejmowej Ordynacyi wyborczej bezwzględną większością głosów, jeszcze na czas dłuższy.

Wydział wnosi, aby to uprawnienie zastrzeżouem było jeszcze na szczęście sesyj, następujących po pierwszym peryodzie Sejmowym; zdawało się bowiem Wydziałowi krajowemu niestosownem, ograniczyć to uprawnienie na następujący drugi peryod Sejmowy, a to z powodu, że i w tym drugim peryodzie możemy doznać podobnych jak w pierwszym przerw, a nadto zdarzyć by się także mogło, że następujący peryod mógłby być bardzo krótkim w razie rozwiązania Sejmu. Taki przypadek mógłby pozbawić nas sposobności przeprowadzania potrzebnych zmian w Sejmowej Ordynacyi wyborczej bezwzględną większością

głosów. Wypada przeto domagać się, aby to prawo przyznanem było Sejmowi jeszcze na czas trwania sześciu sesyj Sejmowych, następujących po bieżącym pierwszym peryodzie Sejmowym.

Z przytoczonych tu powodów przedkłada Wydział krajowy załączonych tu dziewięć wniosków do Ustaw, które Wysoki Sejm raczy uchwalić.

Leon Książę Sapieha w. r.

Marszałek krajowy.

Dr. Franciszek Smolka w. r.

Sprawozdawca

**Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem
Krakowskiem.**

Miasta i miasteczka w Galicyi z Krakowem.

Liczba bie- żaca	W obwodzie	L i c z b a				U w a g a
		miast	mia- steczek	miast mejcych własnych posłów	gnin miej- skich, wy- bierających posłów razem z wiejskimi	
1	Lwowskim	3	3	1	5	
2	Samborskim	5	5	2	8	
3	Sanockim	5	23	—	28	
4	Przemyskim	5	12	2	15	
5	Żółkiewskim	4	18	—	22	
6	Złoczowskim	5	22	1	26	
7	Brzeżańskim	3	22	—	25	
8	Stryjskim	4	10	1	13	
9	Stanisławowskim	4	14	1	17	
10	Kołomyjskim	3	11	1	13	
11	Tarnopolskim	3	7	1	9	
12	Czortkowskim	3	20	—	23	
13	Krakowskim	8	14	1	21	
14	Wadowickim	11	6	1	16	
15	Sandeckim	10	7	1	16	
16	Tarnowskim	4	20	1	23	
17	Rzeszowskim	5	20	1	24	
		85	234	15	304	
	Razem		319		319	

W Y K A Z,

ile miast i miasteczek w każdym kraju oddzielonych jest od Gmin wiejskich, przy wyborach posłów do Sejmów krajowych na podstawie patentów lutowych, tudzież wykaz posłów z Izb handlowych w każdym kraju, nareszcie oznaczenie obszaru i ludności tych krajów.

Liczba bieżąca	K r a j	Obszar kwadr. mil jeograf.	Ludność	L i c z b a		Liczba miejsc oddzielonych od Gmin wiejskich	Liczba posłów ze wszystkich Izb handlowych w kraju	Liczba Jzb handlowych w kraju
				miast	miasteczek			
				w kraju				
1	Salzburg	130	146.000	3	20	23	2	I.
2	Austria Wyższa	217	707.000	15	99	61	3	I.
3	Styrya	407	1,057.000	20	96	82	6	III.
4	Gorycyja i Gradyska	53	185.000	5	9	11	2	I.
5	Istryja	89	230.000	21	6	23	2	I.
6	Dalmacya	94	405.000	4	14	11	3	III.
7	Tyrol	485	762.000	19	29	35	3	III.
8	Forarlberg	47	103.000	3	4	4	1	I.
9	Karyntya	188	332.000	11	27	26	3	I.
10	Kraina	181	452.000	14	17	18	2	I.
11	Austria Niższa	360	1,683.000	35	227	46	4	I.
12	Bukowina	189	457.000	4	6	4	2	I.
13	Szlązk	93	445.000	26	6	24	2	I.
14	Morawy	403	1,871.000	89	191	75	6	II.
15	Czechy	943	4,716.000	355	223	157	15	V.
16	Galicya	1425	4,632.000	85	234	15	3	III.

Miasta i miasteczka, liczące wyżej 4.000 mieszkańców.

Liczba porządkowa	Nazwa	Liczba ludności	Ilość podatku zhr.	Liczba przemysłowców	Liczba porządkowa	Nazwa	Liczba ludności	Ilość podatku zhr.	Liczba przemysłowców
1	Lwów	55.662	378.859	3.624	27	Złoczów	5.897	14.791	630
2	Kraków	34.210	193.741	2.333	28	Bochnia	5.766	8.474	203
3	Tarnów	21.011	35.715	1.081	29	Biała	5.249	12.945	272
4	Brody	17.221	33.671	947	30	Zaleszczyki	5.158	9.042	394
5	Kołomyja	16.479	15.736	570	31	Założce	5.145	5.030	363
6	Tarnopol	16.167	31.665	1.328	32	Korczyn (wieś)	5.121	2.795	—
7	Stanisławów	14.204	28.615	1.211	33	Trembowła	5.118	10.005	191
8	Drohobycz	12.201	10.664	855	34	Żołynia	5.059	2.672	—
9	Śniatyn	11.380	8.450	935	35	Kopyczyńce	4.981	10.648	293
10	Sambor	10.507	18.484	481	36	Sokal	4.942	6.954	311
11	Przemysł	10.142	23.380	683	37	Rawa	4.815	8.231	222
12	Stryj	9862	12.917	411	38	Chorostków	4.810	4.187	304
13	Jarosław	9126	18.177	621	39	Żółkiew	4.736	5.327	493
14	Buczacz	9050	10.584	570	40	Chrzanów	4.560	8.682	493
15	Horodenka	8451	12.360	517	41	Wieliczka	4.534	4.862	121
16	Tysmienica	8270	9.309	453	42	Busk	4.436	4.866	162
17	Jaworów	7626	9.469	474	43	Obertyn	4.414	5.506	93
18	Grodek	7603	11.947	196	44	Peczeniżyn	4.269	4.081	131
19	Brzeżany	7506	10.657	356	45	Wiśnicz-Nowy	4.240	2.841	195
20	Rzeszów	7362	22.707	732	46	Budzanów	4.191	3.760	339
21	Zbaraż	7048	5.505	336	47	Bolechów	4.189	4.443	346
22	Dolina	6512	4.289	196	48	Skała	4.184	3.019	265
23	Kalusz	6319	5.957	536	49	Leżajsk	4.169	3.875	132
24	Kutty	6276	4.451	439	50	Rozdół	4.074	3.220	300
25	Nowy-Sącz	6258	13.939	407	51	Skałat	4.008	4.403	446
26	Nadwórna	6029	3.869	434					

Miesiące i miasta, w których wyjątkowo miały miejsce...

Miesiące	Miasta	Liczba	Liczba	Liczba
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

W Y K A Z,

złożonych wyborczych okręgów miejskich.

	Miasta	Miasteczka	Nazwa	Ludność	Ilość podatku bezp. bez dodatku nadzwycz.		Ilość przemysłowców	U w a g a
					Ogółem	Dochód i zarobk.		
I.	1	—	Wadowice	2.231	6.372	2.260	188	
	1	—	Chrzanów	4.560	8.682	3.977	—	
	1	—	Żywiec	3.614	2.895	1.222	206	
	1	—	Kenty	3.469	4.523	1.555	258	
	1	—	Oświęcim	3.070	3.594	1.582	179	
	1	—	Myślenice	1.975	1.819	679	—	
	1	—	Andrychów	1.166	3.459	1.623	191	
	—	1	Sncha	2.674	2.046	714	—	
	—	1	Maków	2.303	1.637	513	—	
				25.062	35.027	14.125	—	
II.	1	—	Bochnia	5.766	8.474	2.895	203	
	1	—	Wieliczka	4.534	4.862	1.938	121	
	1	—	Nowy targ	3.471	2.896	720	—	
	1	—	Stary-Sącz	3.170	3.135	1.517	275	
	1	—	Podgórze	2.541	7.711	2.861	117	
	—	1	Wiśnicz-Nowy	4.240	2.841	1.436	195	
				23.722	29.919	11.367	—	
III.	1	—	Pilzno	1.217	1.344	314	—	
	1	—	Gorlice	3.833	3.690	1.706	201	
	1	—	Ropczyce	3.029	2.385	543	—	
	1	—	Jasło	1.995	3.746	1.155	100	
	—	1	Mielec	3.053	2.367	1.059	183	
	—	1	Dąbrowa	2.545	2.528	1.182	150	
	—	1	Dembica	2.148	2.334	1.291	171	
	—	1	Zmigrod	2.436	2.220	1.022	—	
	—	1	Radomyśl	1.996	2.069	1.164	169	
				24.054	24.787	9.857	—	
IV.	1	—	Leżajsk	4.169	4.465	1.417	132	
	1	—	Łańcut	2.829	5.171	1.918	191	
	1	—	Przeworsk	2.500	3.628	770	132	
	—	1	Żołynia	5.059	2.672	420	—	
	—	1	Sokolów	3.641	3.394	947	125	
	—	1	Ulanów	3.262	1.455	1.621	157	
	—	1	Sieniawa	2.532	3.450	2.524	104	
	—	1	Rozwadów	1.885	1.680	1.030	106	
				25.877	25.915	10.647	—	
V.	1	—	Sanok	2.813	7.739	1.641	230	
	1	—	Brzozów	2.903	3.725	749	270	
	1	—	Krosno	2.657	3.086	802	—	
	—	1	Dobromil	2.169	3.460	1.140	193	
	—	1	Lisko	2.892	2.226	778	—	
	—	1	Dynów	2.574	2.256	640	212	
	—	1	Rymanów	2.331	2.491	1.281	203	
	—	1	Dukla	2.330	4.025	1.826	—	
				20.679	29.008	8.857	—	
VI.	1	—	Gródek	7.603	11.947	2.611	196	
	1	—	Jaworów	7.626	9.469	2.700	474	
	1	—	Mościska	3.256	6.092	1.706	303	
	1	—	Sądowa-Wisznia	2.995	4.277	1.199	144	
	1	—	Staremiasto	2.994	2.251	863	52	
	—	1	Komarno	3.872	3.433	1.490	298	
				28.346	37.469	10.569	—	

	Miasta	Miasteczka	Nazwa	Ludność	Ilość podatku bezp. bez dodatku nadzwyczaj.		Ilość przemysłowców	U w a g a
					Ogółem	Dochód i zarobk.		
VII.	1	—	Dolina	6.512	4.289	1.660	196	
	1	—	Bolechów	4.189	4.443	2.472	346	
	—	1	Kałuż	6.319	5.957	2.866	536	
	—	1	Rozdół	4.074	3.220	1.307	300	
	—	1	Zurawno	3.326	5.070	1.846	182	
	—	1	Mikołajów	1.971	7.928	571	23	
				26.391	30.907	10.722	—	
VIII.	1	—	Zońkiew	4.736	5.327	1.999	493	
	1	—	Sokal	4.942	6.954	1.435	311	
	1	—	Lubaczów	3.522	5.970	669	172	
	1	—	Belz	2.670	5.510	807	232	
	—	1	Rawa	4.815	8.231	1.417	222	
	—	1	Uhnów	3.462	3.015	1.114	470	
				24.147	35.007	7.441	—	
IX.	1	—	Złoczów	5.897	14.791	3.058	630	
	1	—	Busk	4.436	4.866	865	162	
	1	—	Kamionka-Strumilowa	3.860	6.389	1.897	242	
	1	—	Gliniany	3.107	4.820	920	73	
	—	1	Założce	5.145	5.030	1.661	363	
	—	1	Zborów	3.149	3.145	1.141	93	
				25.594	39.041	9.542	—	
X.	1	—	Brzeżany	7.506	10.657	3.065	356	
	1	—	Rohatyn	3.626	6.511	1.361	193	
	1	—	Bóbrka	2.748	6.063	851	36	
	—	1	Podhajce	4.650	4.563	1.979	456	
	—	1	Bursztyn	3.470	5.950	1.181	123	
	—	1	Kezowa	3.454	9.037	833	117	
	—	1	Przemysłany	3.167	5.863	—	152	
				28.621	48.644	9.270	—	
XI.	1	—	Tyśmienica	8.270	9.309	3.600	453	
	1	—	Buczacz	9.050	10.584	4.021	570	
	1	—	Halicz	3.003	4.993	563	31	
	—	1	Nadworna	6.029	3.809	1.869	434	
	—	1	Bohorodczany	3.750	4.611	1.526	553	
				30.102	33.306	11.579	—	
XII.	1	—	Trembowla	5.118	10.005	918	191	
	1	—	Zbaraż	7.048	5.505	2.324	336	
	—	1	Skalał	4.008	4.403	1.771	446	
	—	1	Grzymałów	3.989	5.750	1.386	105	
	—	1	Mikulińce	3.883	4.148	1.442	99	
				24.046	29.811	7.841	—	
XIII.	1	—	Czortków	3.621	11.055	2.150	261	
	1	—	Zaleszczyki	5.158	9.042	3.421	394	
	1	—	Husiatyn	2.781	5.610	1.472	181	
	—	1	Kopyczyńce	4.981	10.648	1.526	293	
	—	1	Chorostków	4.810	4.187	1.308	304	
	—	1	Skala	4.184	3.019	1.566	265	
				25.535	43.561	11.443	—	
XIV.	1	—	Sniatyn	11.380	8.450	3.468	935	
	1	—	Horodenka	8.451	12.360	2.421	517	
	1	—	Kutty	6.276	4.451	2.502	439	
	—	1	Kossów	2.771	8.558	2.393	380	
				28.878	33.819	10.784	—	

I.

U s t a w a

z dnia

dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego,

zawierająca dodatek do §. 3. Statutu krajowego z 26. Lutego 1861. r., powołujący Biskupa krakowskiego i Administratorów dyecezyj, mających godność biskupią na członków Sejmu krajowego.

Zgodnie z Uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego rozporządzam, co następuje :

Art. I.

Oprócz osób, w §. 3. Statutu krajowego z dnia 26. Lutego 1861. r. wskazanych, jest członkiem Sejmu krajowego także Biskup krakowski.

Art. II.

W razie wakującej stolicy arcybiskupiej lub biskupiej, Administrator dyecezyi, mający godność biskupią, jest członkiem Sejmu krajowego.

Art. III.

Ustawa niniejsza wchodzi w wykonanie z dniem jej ogłoszenia.

Art. IV.

Wykonanie tej Ustawy polecam Mojemu Ministrowi Stanu.

II.

U s t a w a

z dnia

dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego,

zawierająca dodatek do §. 3. Statutu krajowego z dnia 26. Lutego 1861 r., przyznający miastom większą liczbę posłów.

Zgodnie z Uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego rozporządzam, co następuje:

Art. I.

Dodatkowo do §. 3. Statutu krajowego stanowi się, że w skład Sejmu krajowego wejść mają, oprócz członków, w pomienionym paragrafie wskazanych, jeszcze czternaście posłów z miast i miasteczek.

Miasta i miasteczka, wybierające tych posłów, oznaczy osobna ustawa.

Art. II.

Wykonanie tej Ustawy polecam Mojemu Ministrowi Stanu.

III.

U s t a w a

z dnia

dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego,
zmieniająca postanowienia §§. 2. i 3. Sejmowej Ordynacyi wyborczej z d. 26. Lutego 1861.r.

Zgodnie z Uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego rozporządzam, co następuje:

Art. I.

Postanowienia §§. 2. i 3. Sejmowej Ordynacyi wyborczej znoszą się; w ich miejsce wchodzi w moc obowiązującą postanowienia następujących Artykułów II. i III.

Art. II.

Dla wyboru posłów z miast są okręgami wyborczymi miasta: 1) Lwów, 2) Kraków, 3) Przemyśl, 4) Stanisławów, 5) Tarnopol, 6) Brody, 7) Jarosław, 8) Drohobycz, 9) Biała, 10) Nowy-Sącz, 11) Tarnów, 12) Rzeszów, 13) Sambor, 14) Stryj, 15) Kołomyja, 16) Wadowice, Chrzanów, Żywiec, Kenty, Oświęcim, Myślenice, Andrychów, i miasteczka Sucha i Maków;

- 17) Bochnia, Wieliczka, Nowy-targ, Stary-Sącz, Podgórze, i miasteczko Wiśnicz-Nowy;
- 18) Pilzno, Gorlice, Ropczyce, Jasło, i miasteczka: Mielec, Dąbrowa, Żmigród, Dębica i Radomyśl;
- 19) Leżajsk, Łańcut, Przeworsk, i miasteczka: Żoźnia, Sokółów, Ulanów, Sieniawa i Rozwadów;
- 20) Sanok, Brzozów, Krosno, Dobromil, i miasteczka: Lisko, Dynów, Rymanów, Dukla;
- 21) Gródek, Jaworów, Mościska, Sądowa - Wisznia, Staremiasto, i miasteczko Komarno;
- 22) Dolina, Bolechów, i miasteczka: Kalusz, Rozdół, Żurawno i Mikołajów;
- 23) Żółkiew, Sokal, Lubaczów, Bełz, i miasteczka: Rawa i Uhnów;
- 24) Złoczów, Busk, Kamionka-Strumiłowa, Gliniany, i miasteczka: Założce i Zborów;
- 25) Brzeżany, Rohatyn, Bóbrka, i miasteczka: Podhajce, Bursztyn, Kozowa i Przemyślany.

- 26) Tyśmienica, Buczacz, Halicz, i miasteczka: Nadwórna i Bohorodczany;
- 27) Trenbowla, Zbaraż, i miasteczka: Skalat, Grzymałów, i Mikulińce;
- 28) Czortków, Zaleszczyki, Husiatyn, Kopyczyńce, i miasteczka: Chorostków i Skala;
- 29) Śniatyn, Horodenka, Kutty, i miasteczko Kossów.

Art. III.

Lwów wybiera czterech, Kraków trzech posłów, wszystkie zaś inne okręgi wyborcze w Art. II. wymienione, po jednemu posłowi.

Każde z miast w Art. II. pod 1. do 15. wymienionych, tworzących dla siebie osobny okrąg wyborczy, jest zarazem miejscem wyboru.

W każdym z okręgów wyborczych, w art. II. pod 16. do 29. wymienionych, z kilku miast i miasteczek się składających, jest miejscem wyborów to miasto, które w Art. II. w dotyczącym okręgu najpierw jest wymienione.

Wszyscy w okręgu wyborczym do wyboru posła uprawnieni, tworzą jedno koło wyborcze.

Art. IV.

W okręgach wyborczych, złożonych z kilku miast lub miasteczek, obierani będą posłowie przez wyborców, wybranych w tych miastach i miasteczkach, w sposób Sejmową Ordynacją wyborczą dla Gmin wiejskich przepisany, z tą wszakże różnicą, iż na każde 250 mieszkańców jeden wyborca wybranym być ma.

Art. V.

Ustawa niniejsza wchodzi w zupełne wykonanie od pierwszych po jej ogłoszeniu powszechnych wyborów do Sejmu.

Art. VI.

Na bieżący jednak peryod Sejmowy stanowi się, iż okręgi wyborcze, w Art. II. pod 16. do 29, wymienione, po jednemu posłowi wybrać mają.

Art. VII.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi Stanu.

IV.

U s t a w a

z dnia

dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego,

zawierająca dodatek do Sejmowej Ordynacyi wyborczej z 26. Lutego 1861. r., względem uprawnienia do wyborów poselskich obywateli, zamieszkałych na Obszarach dworskich.

Zgodnie z Uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego rozporządzam, co następuje :

Art. I.

Pełnoletni obywatele Państwa Austryackiego, na Obszarach dworskich, do gminy nie wcielonych zamieszkali, i nie należący już do wyborców z klasy większych posiadłości, lub do wyborców w miastach, są prawyborcami w tej gminie, z którą dotyczący Obszar dworski stanowi jedną gminę katastralną, jeżeli płacą taki podatek, jaki uprawnia do wyboru w Gminie, i jeżeli przeciw nim nie zachodzą powody, które od prawa wybierania w Gminie wyjmują lub wykluczają.

Osoby te są także wybieralnemi, jeżeli posiadają warunki obieralności, w §. 16. lit. a, b, c, Sejmowej Ordynacyi wyborczej wskazane, i jeżeli przeciw nim nie zachodzą powody wykluczające, w §. 17. tejże Sejmowej Ordynacyi wyborczej wymienione.

Art. II.

Wykonanie tej Ustawy polecam Mojemu Ministrowi Stanu.

Ustawa

o zmianach w ustawie z dnia 15 czerwca 1996 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na podstawie art. 143 § 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, oświadcza, że niniejsza Ustawa jest zgodna z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej.

W Warszawie, dnia 15 czerwca 1996 r.

Art. 1

W ustawie z dnia 15 czerwca 1996 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 1996 r. Nr 60, poz. 276) wprowadza się następujące zmiany:

1. w art. 10 § 1 pkt 1 lit. a) wyrażenie „z tytułu” zmienia się na „z tytułu lub z tytułu”;

Art. 2

W ustawie z dnia 15 czerwca 1996 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 1996 r. Nr 60, poz. 276) wprowadza się następujące zmiany:

1. w art. 10 § 1 pkt 1 lit. a) wyrażenie „z tytułu” zmienia się na „z tytułu lub z tytułu”;

V.

U s t a w a

z dnia

dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego,

zawierająca postanowienia do Sejmowej Ordynacyi wyborczej, względem prawa posiadaczy dóbr tabularnych do wyboru posłów na Sejm.

Zgodnie z Uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego rozporządzam, co następuje:

Art. I.

Prawo wybierania posłów na Sejm, posiadaczom dóbr tabularnych w §§. 8. 9. i 14. Sejmowej Ordynacyi wyborczej z 26. Lutego 1861. r. przyznane, służy także takim posiadaczom dóbr tabularnych, którzy nie używają własnowolności. Wykonywać mają jednak za nich to prawo ich prawni zastępcy, lub mianowani przez tychże pełnomocnicy.

Art. II.

Za niewiastę, prawo wybierania posłów na mocy §. 8. 9. i 14. Sejmowej Ordynacyi wyborczej mającą, z mężem żyjącą, wykonywa to prawo mąż, za inne niewiasty własnowolne, wykonują to prawo ich pełnomocnicy.

Art. III.

Jeżeli współposiadaczami dóbr tabularnych, do wyboru posłów uprawnionych są małżonkowie z sobą żyjący, wykonywa mąż prawo wybierania.

Art. IV.

Wykonanie tej Ustawy polecam Mojemu Ministrowi Stanu.

~~~~~

VI.

U s t a w a

z dnia .....

dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego,

zawierająca dodatek do §. 16. Sejmowej Ordynacyi wyborczej z dnia 26. Lutego 1861. r.,
przyznającej prawo wybieralności współposiadaczom majątków nieruchomości.

Zgodnie z Uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego
rozporządzam, co następuje :

Art. I.

Współposiadacze dóbr tabularnych, których posiadanie do wyboru posła uprawnia (§§. 8. 9. i 14. Sejm. Ord. wyb.), niemniej współposiadacze jakiegokolwiek majątku innego nieruchomości, opłacającego taką kwotę podatkową, jaka wymagana jest dla wyborcy lub prawyborcy, są obieralnymi na posłów do Sejmu krajowego, jeżeli posiadają przymioty w §. 16. Sejm. ord. wyb. pod *a*, *b* i *c* wymagane, i jeżeli niema przeciw nim żadnego z powodów wykluczających, w §. 17. tejże Sejmowej Ord. wyb. wskazanych.

Art. II.

Wykonanie tej Ustawy polecam Mojemu Ministrowi Stanu.

U S I A W S

W sprawie ustawy o zmianie ustawy o ochronie przed nadużyciami prawa własności intelektualnej

Projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie przed nadużyciami prawa własności intelektualnej, wraz z projektem rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ogłoszenia uchwały o sposobie wyrażenia zgody na podpisanie umowy międzynarodowej

Projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie przed nadużyciami prawa własności intelektualnej, wraz z projektem rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ogłoszenia uchwały o sposobie wyrażenia zgody na podpisanie umowy międzynarodowej

§ 1

Wprowadza się zmiany do ustawy o ochronie przed nadużyciami prawa własności intelektualnej, w brzmieniu, w którym została ogłoszona, w następujący sposób:

1. W art. 10 § 1 pkt 2) wykreśla się wyrażenie „z wyjątkiem” i wprowadza się wyrażenie „z wyjątkiem, jeżeli”.

2. W art. 10 § 2) wykreśla się wyrażenie „z wyjątkiem” i wprowadza się wyrażenie „z wyjątkiem, jeżeli”.

3. W art. 10 § 3) wykreśla się wyrażenie „z wyjątkiem” i wprowadza się wyrażenie „z wyjątkiem, jeżeli”.

4. W art. 10 § 4) wykreśla się wyrażenie „z wyjątkiem” i wprowadza się wyrażenie „z wyjątkiem, jeżeli”.

5. W art. 10 § 5) wykreśla się wyrażenie „z wyjątkiem” i wprowadza się wyrażenie „z wyjątkiem, jeżeli”.

§ 2

Projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie przed nadużyciami prawa własności intelektualnej

projekt

VII.

U s t a w a

z dnia .....

dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego,
zawierająca zmianę §. 17. Sejmowej Ordynacyi wyborczej z dnia 26. Lutego 1861. r.

Zgodnie z Uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego rozporządzam, co następuje:

Art. I.

Postanowienia § 17. Sejmowej Ordynacyi wyborczej z dnia 26. Lutego 1861. r. znoszą się. W ich miejsce wchodzi w moc obowiązującą postanowienia następującego artykułu.

Art. II.

Wykluczonymi od prawa wybierania i od obieralności są:

- a) osoby, uznane winnymi zbrodni, albo przekroczenia lub przestępstwa popełnionego z chciwości zysku, lub przeciw obyczajności publicznej;
- b) osoby, zostające pod śledztwem z powodu czynów karygodnych pod a wskazanych, dopóki śledztwo trwa;
- c) ci, względem których majątku zaprowadzony został konkurs lub postępowanie ugodne, dopóki trwa postępowanie konkursowe lub ugodne, a po ukończeniu tego postępowania, jeżeli dłużnik został uznany winnym.

Art. III.

Wykonanie tej Ustawy polecam Mojemu Ministrowi Stanu.

VIII.

U s t a w a

z dnia .....

dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego,

zawierająca dodatek do Sejmowej Ordynacyi wyborczej z dnia 26. Lutego 1861. r., co do postępowania przy wyborze posłów, w miejsce posłów, w ciągu peryodu Sejmowego ubywających.

Zgodnie z Uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego rozporządzam, co następuje:

Art. I.

Wszystkie czynności, przepisane w Sejmowej Ordynacyi wyborczej z 26. Lutego 1861 r., co do rozpisania i przygotowania wyborów, i postępowania przy wyborach posłów, a względnie wyborców, mają się odbyć także przy każdym wyborze posła, obrac się mającego w miejsce posła, ubylego w ciągu peryodu Sejmowego.

Jeżeli jednak obrany poseł wyboru nie przyjął, i ta okoliczność dojdzie do wiadomości Namiestnika lub Wydziału krajowego w ciągu dni 90 po dokonanych wyborach, albo jeżeli wybór w tymże terminie unieważniony zostanie przez Sejm jedynie tylko z powodu braku kwalifikacyi posła obranego, lub z powodu nieformalności lub nielegalności, popełnionych przy samym akcie wyboru posła, natenczas Namiestnik rozpisze niezwłocznie nowy wybór, do którego powołani być mają ci sami wyborcy, którzy do poprzedniego wyboru byli powołani.

Art. II.

Wykonanie tej Ustawy polecam Mojemu Ministrowi Stanu.

IX.

U s t a w a

z dnia .....

dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego,

zmieniająca postanowienia §. 52. Sejmowej Ordynacyi wyborczej z dnia 26. Lutego 1861. r.

Zgodnie z Uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego rozporządzam, co następuje:

Art. I.

Postanowienia §. 52. Sejmowej Ordynacyi wyborczej z 26. Lutego 1861. r. znoszą się. — W ich miejsce wchodzi w moc obowiązującą postanowienia następującego artykułu.

Art. II.

W ciągu bieżącego pierwszego peryodu Sejmu krajowego, jakoteż w ciągu następujących po tymże pierwszym peryodzie sześciu sesyj Sejmowych, potrzebną jest do powzięcia uchwał dotyczących zmian Sejmowej Ordynacyi wyborczej, obecność więcej niż połowy całej liczby członków Sejmu, a zmiany te mogą być uchwalone bezwzględną większością głosów obecnych.

Po upływie tych sześciu sesyj Sejmowych, zmiany wspomiane uchwalone być mogą tylko w obecności przynajmniej trzech czwartych całej liczby członków Sejmu, i za przyzwoleniem przynajmniej dwóch trzecich części członków obecnych.

Art. III.

Wykonanie tej Ustawy polecam Mojemu Ministrowi Stanu.

UWAGI

Wskazywanie na to, że...

Wskazywanie na to, że...

Wskazywanie na to, że...

§ 1

Wskazywanie na to, że...

§ 2

Wskazywanie na to, że...

§ 3

Wskazywanie na to, że...

§ 4

Wskazywanie na to, że...